

Ályktanir Alþingis 1941

Bjarni Benediktsson – Stjórnmál – Alþingi – Þjóðverja – Stjórnarskrár – Riftingarréttur

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Ræður Bjarna Benediktssonar
Askja 4-1, Örk 8

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Alytaria in Alpinia
varit 1941

Eftir Björn Benediktsson
þróunars

stjórnspánum og sjálfstæði
→ I 'slands.

Urting fyrir gertum sanningsum, lögum og rætti er trúinð laust ein af höfutstötum meiningarinnar. Sæta sanningsa, lög og rætt þer fyrir at hafa : heitri. Af fyrir leidin þó engum vegum, at sú hafi: at:5 rætt fyrir sér, sem böklafatinn frætin. Engum löggjafa nærranningsatila hefir eitt teknist at sjá fyrir öll þær atvirk, sem fyrir koma : minn lifanda lífi. Blind fylgduvit böklafatinn, hvornig sem í stundun, helstu oft at leita til fullkomins vanglatis og hafa : fyr met sér algear ringul-veit ræther skiparinnar. Það ferur felst samt aðgi, at at:5 megi virki fyrir orðum haga og sanningsa, en þær koma heft nítan. Það, að myndi, varðu oft nota meðalhöft, það ³ ~~það~~ ^{það} ~~það~~ varð fundið. En þær visan lög (frætin) leidina.

fekkning í setnum lögum
og hefti n samningasteyrðum en
at vise ~~sig~~ sjálfraum spáttum lög-
fræði-um. Síðum munni t hefti
fætt a eitt varin fró engi miðlin man-
gat: þau, en bærum orðum fela jafn til sets,
~~hinn bæru orðum fyrir setnum okkar~~ eru
eittum breyst in aumur undin orginn.
Síðan legabálkun eru oft fæddir
við gildi með einum ynnar drott.:
At aldrini: lögfræði-um en fari
engi fekkning í þessu. Síðt skift-
in miðlin meina miði at vita, hvorn

۲۰

Ljymimaki laaga og eamningar

Lyfie

ig tilka ber lög, samnings og atvar
skuldbindingar. At lava, at ~~begráðast~~
hefa misunumandi niet gildi, þen ber
at meta meira en önnur ~~þat~~ a milli
þeirra en oft samhengi, fanns at
över mi sigr beitir, ef hinn helst
sigr verit líkist. At ~~gjá~~ ^{gjá}, at mit fram-
kvæmd lega verður oft at hefja:
þingi fyrirvara, sem löggjafum
þeim um, en þó ber at taka fram
~~þingi~~ þins fyrirvalsh leys. At skilji,
at rættirnar ber at meta meira en
lögin, at lögin eru einungis sinn,
en at sjálfræðir hin heftir, gíttað
heim: ~~þingi~~ ^{rættirnar}, og verða at sigr
þingi honum, ef fram rekst ða leys
þegar finna à, hvort rætt er,
verður fari ut beita þessum reglum.
Meit þeim um à annan höginn
~~þingimáli~~, selt brenn ^{ordum},
þingkvæmd ~~þingkvæmd~~ ^{þingkvæmd}
gerð sveigjanleg, svo at framkvæmd
þeirra verður: samvinni mit lifit
ejalft, en à hinnum ^{þinginn} leitast mit
at hanna: veg fyrir, at mild vall-
lefanum eina et a algert handahöf-
riti.] Framkvæmd lega et a fullresta
samnings og inn heitið ^{þingum reglum} af þeim
er fásinna, þan um ávöxtum af
alla, ^{þó} ~~þó~~ ófremur arfinsunda, regnude byr-
ðistumma. Gilhi þeirra en fari ólikt
meira en ort skamnings löggjafa
et a skjötvis sammingsatila, og
en mit a þa hallat, þó at ~~þeim~~
sín i lengst a lög kíllant: samvinni
mit person með regnude og gerlugs-
tum reglum.

Með ályktunum um Alþingis 1941
var fætur alþingiskoruniga og ^{herr} gálf-
stafat ~~framtíð~~ fyrjóðarinnar vegði myös í
þessi samindi, seo sem mið skál sigurt.

Að fóranótt 10. maí 1940 var
brekkun herafli settur á land :
Reykjavík, Þórin Þórss og ^{óregglegan}
i landinu og stöðust ^{óregglegan} bint, um
sig. ~~Brotnum og bretnum~~ I fyrstu greindi
menn nökktu á um, hven meðsyn
^{ágerðum.}
Brotnum voru á fersumpliðum at-
vile styrjaldarinnar hefja línsvegar
íkrivatt leitt : fjos, at Brotnum er
þat lífsnautsagn at hindra, at
þeim fjármálaþegar viki mið hin-
fötferðir og at stöðu til flota- og
flugstöðva. Þið sama er og bren-
nugt um Bandaríkjameðum, at
þeim eru eini eigi fróðir, at andstæ-
ðingar þeim setjast hin at.

Herrnator författing landrins är ~~först~~
antingen en lång röd mikil, att ^{merom} fast
getor ^{månnast} äggi varmt pers, att ^{bet} fai: att
vara i äventt, spri: att alla vinter,
att hungen undskrämmas persona trygga
stövels ~~öf~~ landrishi, etc a.m.d.

Øl at drøga hin gildurðata og
upphæðan, sì : miðjög við hin blitfelli
við förf ^{hinnar} [þeirra] aðstæðu vort
[negratán], til at hérna hin um sig
: frit: Það er at níðan hvenjan
er: samarva, at miðjög ónnaklega
kanni spæti miðan í oss 'Island-
ingum, vogna- og varna heimnum,
ef stærfeld heimataðlöð hefist
um land vort, en eins og fram
til ferska hefji horft, verður
það sigrí talinn aðstæðulest öðr:
at yera vát fyrir, at ekki geti
fri og fengi ~~þekkt~~ aðstæðu.

"Want some more, but no, ha'

þjóðverjan hýstur og s. l.
algunn hefur banni á landið og
þau gjálfu á óhríðun meði. Frá
at þessi hefur þeim vannan líkt
síð meðja at ~~þekkt~~ seit ast við
at stöðva allar siglingar landsmenn
til Englands, en með öllu er
óvist, hvor heyrir þeim líktin við
þau ritja.

en hittist, sem þegar var bent á : ~~þessum~~ rit: fyrir fyrir ^{lidur} ári sínum, at næst heimáttinum var fullveldi 'Görlunds' skart svo, at íslenska ríkið fari fyrir eigi næst hinr atskar ráð, heldur hev ~~en~~ en leuds níhús, og hittum svo gít heldast metan en leunden hev í setu ^{innsvæg} landinu. Þessi eignast meðan fyrir oft hafa alegunt. Hýruni fari at vissu at bendo til fers, at eigi hef: verið berlaðar óss fari. Nogeyrsla hefir sambt fengit fyrir fyrir, sem þegar : upphaf: var ant- sett, at ey: oddur skerst milli eykarsins heggmuna og lega 'Islandinga annars- vegar og setur líttins límisvegin, fóru en fari hin en leunden herlög, sem ráða. 'Islandingar verða autrítat at ~~Óðda~~ fylgja fari oft in þeim loftum, sem þeim hafa fengit um, at stjórn þeim verði lítað afskiptha- lus. En enarg at sittum en fari fyrjóðumautsýn, at allur almennum- inum geri sér ljóst, leurningi : nærr og nærr en um fettu á- statt, þó at eigi væri til annars en ^{at} autveldara væri at fortast um frábæri ; hittum um mið landins en þegar en ortin.

Að nu vöxmu miki blaut fari at verða aut, valasamt, hvort fari væri at líta ^{á meðan} ₁ bominum til Alþingis fara fram á þeim tíma, sem verða skyldi samkvæmt fyrir- meðum stjórnar skrárinnar. '5 hl. ag. hennar en botið, at fyrjóðum skuli bomin til af óra. Síðast fóru almennum bominum til Alþingis

frum 20. júní 1937. Eftir ótum
stjórnaráðarinnar var fari björktíma
bili fríggmanns hólið 20. júní
1941, og eftir bosningalögnum
áttu þær þá at velta ritasta
mánuði: fáðar mánuði.

Enn fyrir miði stjórnaráðarinnar
var björktímabils er sem ókvænt
ótum ^{þengur ar} stjórnaráðarinnar undan-
tekinningaráust og verður eigi breytt
^{samtákvænt} meðan eftir þeim at ferst, sem
eftir stjórnaráðarinni eru at hafa
enn þær ákvæt: hennar, sem
ekki er aðeins seinstök undertekun-
ing um. F.e.a.s. til þess spaf
samþykki tengsja Alþingja: röd
með fríggjafi í milli og statfet-
tingin handhola konungsvalds.
Um sagan en gávurki um þetta á-
kvæt: stjórnaráðarinnar næ
kkunum; henni og allri meiri heim
íld til at breyta frá þeim;
seinstökum tilfelliunum, þegar
seinstök stríð eru fyrir hendi.

Síða heimild hebbist frá
um um ákvæt: stjórnskipunar-
lega annara viðja. Einhverr er
það samt titbat: Englandi,
mötlandi fríggjatís og fríðs-
legra stjórnar hættu, at viðja frá
almennum regnum stjórnskipun-
arinnar þegar mikil díggur til
en þær standur at misa seinstök-
lega í, fari at þær sora engin
formleg stjórnaráðarinnar, sem afitan
sé at breyta en öðrum lögum
mis og á Íslandi og vita annas
stóðar er. Síða eriðjan leiki stjórn-
skipunarinnar, en af þessu stóðar,

6.

hef - þó acht gerð aribili hefur en
hef - minni ~~ar~~ Englandi en : óforn lindur
fir at England hef - lengst allra
vibjána stadt af ein brotsgjöld bylt-
inga frívor, sem hérgeum vibja
muntunum stjórnskipum vibjanna,
og ein mið spangast hef - fyrir mynd.
Frjólsva stjórnarháttur og frinsgratid
vitsvegar um lönd verit rótt,
eins og frégar en sagt. Skilavit-
bers, at sva hef - mið verda,
en spettra, at stjórnskipum inni
hef - aldein verit ofbott. Þen
hefir verit sveigt til eftir
þórum ~~háttus~~ lifanda lífs, enchi
hefur at : t verit metum meira
en lökstafurum, at alat rit : meira
en substa rit :.

's Englandi hef - fræt aigi
fjótt van hega vernt, frégar miðit hefir
verit : betta, eins og á heimstygj-
aldeinum um 1914-1918 og :
ófriti frívor, en mis stendur,
at fræta fringsborningum. Rítan-
num fræm : landi hola mi m-a-s.
lít : upp, at van hega vernt veri
at hitta almennan fringsborning
an fóra fram fyrir en at frem
ánum lítrum frá stygjaledi lok-
um, fir at óliklegt veri, at ~~þær~~
ydi at vísun sva hittat, at
borningum gætu orð : t sönn mynd
þjótan viljans. Frætan fringsbor-
ninga er : Englandi ólætur in met
venjulegum lögum, og bryt en
þær, at mis en aigi : haga mi
ven stjórnar skrálfymundi, fir
at fræm eru aigi til. En fræ, aigi

íðum en þeim, um fyringnum komu til ákvæðinum tóma, og ef þei frá-
lengja umboð sín sjálfi um fram
þórum tóma, þó eða þær um alveg
samstóran ^{af fyrri} ~~þó~~ gagn hérjendum
at vanta : hótum höndumum. Í
Englandi dast fóru enginnum um, at
ef nágrar náiði mautsgagn en fyrir
hendi, þá sé óhile vitstöfum rítt-
mæt.

Ið ne fengjan heft er, at fórum
leger umnum lífum at vanta á
forsu à Íslandi, þar sem stjórnun-
skrárin heimilin enga undantekning
frá fyrirvaraum um, at hármark
hjörðimabils dæki vera fjoðum
áv., og : Englandi, þar sem sva er
istatt sem lífum van, ^{sem og} fórum
höndum, þar sem fyrir varí
forsu dísus fyrir verum orðum
at vart teknar : stjórnunskrárin.
Af fjoðum íslenskum stjórnunskrárin-
num um fættar verður fó ^{eigin drögum}
~~regningudegin~~ ein ályktum, at skil-
yndi: hóust sé slágt at hylja fórum
áverð: hennar. Þar fó einum
at gata tvárra, sunnarvega fóos
sambands, sem fættar fyrir mali
komm at vera : við önnur áverð:
stjórnunskrárinum, og hinsegin
fóss, at til kunnna at vera eum
fjórir meiri ríttan reglu en
stjórnunskrárin sjálf, sva at hin
verð: at hitta : hlega heldi fyrir
fóins.

Hér

Þengd hjörðimabils fyr-
manna hafi aldrei verit höfut-
at rit: íslenskum stjórnunskrárin-
um. Stjórnunskráva vor fyrst

frá þeim tíma

sett í Íslandi 1874. Allt þengat til
1920 vor björktinabil fyrir manna gfi.
Leit lo in, og sunnar hó um skrát
11 ár. Þat er fyrst: stjórnunskránni
1920, sem björktinabilit er ákvætt
4 ár, og hefni eru heldist síðan.
Hagkvænið er atum hafa vist: frí,
með björktinabilit hefni hvernig sinni
varit ákvætt: lengst, en lengd þess
haggar með um, hvort fákvætt: verði
þótt mikilvæga vald, sem Alþingi er
farið. Skilgreint: þess, at björkendur
geti: beith fersum rétt: sinnu af
vit: og fíjötum: til heilla eining
at þeim gefist óskar um kostur í at
fylgjast með frí, sem er at gefast,
og at þeir hafi heimild til at hafa
ákvæft hvern á annars, hvort heldur
er: ritum máli eti með funder-
höldum. Þá verða frí og at hafa
þugi: til at lejosa, hvorn spær,
sem björkengar en og fráum en botinum
sambundent í hennum höggur, þat
er óvífengjanlegt, at sjálf stjórnun-
skránum atlast til þessi skilgreint:
sem fyrir hendi, þegar horit er.
Métal annars spær vegna eru ákvæft:
hennar um personum freli, fákvæft:
freli og funderfreli. Þó. Allt eru
þetta megin ákvætt: stjórnunskránni-
num, og án þeirra yrðu bori-
ningarnar einskis verðu skipta leikur

veldhefumur. Mannrættirniði spesi eru autaritard alts-eigi afnumurin á Íslandi, og fisting borsinga heft: því er til öll önnur en i þeim höndum, þan eru sínar meðan. Gilt vita allir, at þær eru ^{með} Ísland. Þat munu allra-sígt viðfangja þeim, sem telja sig hefugent þat af lífsmautsgrei sinni og jáfrum vel vor Íslendinga jáfrum. Þær það verða þei eigi deilt. Fossendur ~~þjórmal~~ þar, sem stjórnun Íslands gjölf setur fyrir ókvætum sínum um borsingar, eru spesi vegna eigi fyrir höndum, þei hefi heyst flest, at fyrir manum vitan beruni rættmati: spesi at hafa borsingar ein falla niðan, þa get: manum ekki á þat fullist vegna forðamis spesi, sem meti þei vani skopat. Þeim, en eru hraðar, gera sér eigi græn fyrir, at hafi hattilega forðami ~~van~~ ^{van} ~~spesi~~ at hafa borsingar fáva fráum, ein spesi at fossendur stjórnun Íslands ~~van~~ ^{van} fyrir hefdu. Þaði mali stjórnun Íslands ein spesi eigi bretti, þa at vikit sé, hafa um stand spesi lagbundni ~~stærði~~: at þeim með skuli horfi á ljögri ára fresti, á metum grei atvirk hafa get öljibundnilaga bortingar á grundvalleitum borsingar-rættarins.

Að hugum stjórnunarskráinum gjálvan og samanslutun ímsva á-huðar hefur leita fórum ~~þessum~~ til spesi, at rétt hafi verit at fresta almennum alþingisborningum. En utan og ofar stjórnunarskráinn er réttar regla, sem hefði

sömu alkitringum. Óvélengjarslegt er, og ritur heft af öllum lögfræðingum, at manðsgagn bristur lög. Sejjá má, at vísaldag regnunar sé óþeppilegt, fari at manðsgagn brjóti eigi lögum heldum einungis viði þeim til blitum, eta at þær vernt: at skyrra í sunnumni við hana. En umhverfist: en, hvernig með vilja orða hagsunina, spá at sjálfs en hins óunddeild rættarvega sjálfsi at jönnun skránumi ekki.

Agrarinnigar getur eigi verit um það, at eins og höggum íslenskum fíjóðarinnan ~~þín~~^{sjálf} komið, fór vernt: hinn ^{sjálf} at vera sunn haga, og forstumenn hefur vernt: at einbeita hagsunum at fari at ríða fram í þeim vandaumum, sem si og a statja at. Nið má að aðalr spilla þola né aðingar eins gegn öðrum. At komingum ~~hljóðum~~ hins vegar at leita almennum aðingum, sunnum landshljóðum, at gera trufum á stórf: forystumanna og annan ófagrat, sem leggjandi er í sölumna á varjum högnum tímum vegna þeirra manðsgagna, at almennum aðingum rátt: sjálfun miðum aðum, en hlytur at leita til algens ófagrunar á tímum, sem mið ~~hér~~^{hér} at dílu eigi fóttar, ~~þó~~^{þó} lengingar gerð sig lítt undara fulls frekis, en betri tímum ~~þó~~^{þó} fórt að mið, en dað at óllum líkum stofnat til sunn fóku: mið ið hlutum en hundra valdhefja um mið landrums eru fregar en andir. Síð manðsgagn at fórt a fersum var ótrivat vísori og rætt hvarri en

ef 'Islandsingar' heftu eigi
skilit fættu, heftu þeim

hugbærnis ákvæði: stjórnun Þorðar innan
mín fyr, hvoran bosningan skuli
fara frá.

Nafn: Þóður Þórðr eigi heilt
á, at ákvæðum einum frestum al-
mennum alþingis bosningar, sem
Alþingi setti: 15. maí s.l.,
van eigi eins heimil at vethun
lögum helðum og stjórnvaldars-
agns slík, at beina vettun skyldur
mislagt. Sjálf tilgjötur ákvæðum
mín:

"Vegey fers at Ísland hefir
verit hvernig af öðrum atila
stytjaldarinnar og líst á hvernir.
svat: af hinum og vegna fers
ástandi, sem af þeim sökum hefir
þegar skeppt: landinu, og full-
kominnar óvissun min fyr, sem
i vandrum komur at vera, tölur
Alþingi, at almennum bosningan
get: ekki at sva komrun ferit
frá með etli legum hatt: éta:
samvinni vit til geng stjórnun-
þorðarinnar og andra lífvatnars.

Alþingi ákvæðum fari, at al-
mennum bosningum til Alþingis
skuli frestast fyrst min einn, þen
til aðrirnir frestast fannig, at
fart byki at láta bosningan
fara frá, fjo ekki lengur en
4 aðr, og framleyst miðversandi
hjörtimálum: samvinni vit fyr.

Um einstök atrit: ákvæ-
ðum persónu skal eigi fjöldata.
Drapit skal fja í fyr, at a-t.v.
heft: verit allt eins etlibegt, at
hins heft: hafið formlega staðfesti-
ngar landhófa komungs valds. Þen-

en þó um formþrit: eitt at vata,
og þær at Alþingi en fulltrúni fóst-
unum, en hvá hevur kennur
nákvæðit, verður í báttum, sem
í þessum vor heftum, eigi vefurður.

Akvæði vorst er oftau í miði
bítt at mala svo fyrir, at kommingar
meði alls ekki frestaðir lengur en i
fjögur ár. Þat eitt fer stórt at
frestra þeim í meðan ástæðan
frestrumárinum eru fyrir hefði,
hververi lengi sem þat verður,
og líta þær fara fram sáhr-
skjótt, sem þær eru í sögum,
hvert sem þess verður lengur óða
skráður at hitta.

Sóls skál í þat bent, at
þær sem Alþingi hefi teknit sín vald
til at frestra kommingum, en náið, at
þat ákvæði: og, hvernig þær meði
fram fara, og heiti af því,
at um nánan en frinsgrafsritum
handhefja kommagvalsins í sögum.

III.

Eftir henninn Danmarkin
vart Ísland heim 10. apríl 1940
at taka i sinn landin at öllu leyt:
meit fari utan viðisnála og landhelgis-
gaster og flutja landhöfn konungs-
valds inn i landit, allt at eru stóðu
ða til brátabringa. Allur þrónun
þessar ákvæðanir gárist gegn orða-
legi sambandsloga eða atjörnum skrár
og meiri (þau) ramt að ófni: þeirra
af engum dreigit: efa.

Það er löst vart, at strít
mundi standa lenga stund, sánn
mennt, at eigi vart lítið sitja
vit það brátabringaskipum, sem
á þessum miðum vor aðeint
vorit 1940. Undan mennt það var
skrátt eigi alls-kostar sammála um,
hvort til brogts skyldi taka. Mennt
greindi það eigi framan á um tak-
markið: Aðeint freksi og fullverki
Íslands. Þildun spotti sunnum sem
starknagvert varí at gera undíku-
ákvæðanir: þessu sín á metum
er landin hev varí i landinum, og
freksi landins fari skert meit enn
ákvæði batti: en sambandsann-
ingi þeirra, sem et landin var at
losna vit. Þeir, sem eru hitan á,
tölzu m.a.s. battan á fari, at
lit meik vart teknit á þeirri sam-
þiftnum, en gæðan væru metum
eos stati, og vit hitt, at þær
eyðar ^{enmitt} fess vegra óvirkun af and-
stæðisgum þess, en hin hefin
hev og þær vortu því handa.

Læstean til

væta at: málum til lyfta í meðan
væ stat-, varir ^{fyrir vegar} öruggast, ef eigi
at: at stefna ~~enginn~~: vota, at leita
á um samþyðis hefðum stórveldur, sem
stóri mætti, at það hóf sig skifta.
Atvin töldu frílikt lík aftrum í
mæti; stórháttarlekt. Íslendingar
gjóru at nota öll teknar, sem at
hérðum varir, til at hósa sig í
hengum líma formu ófriðsljóða.
Þess varir eigi at vanta, at atvin
málu freki þeirra mikils, ef þeim
varir sjálfir hikundi ut at halda
því fram. En einhvern varir ^{fjó}
framtíð fyltarinnar stefzt: ^{og}
meit því at hóta freki hennar og
fullveldi vera örætstafat, þeyar til
frítorsamningars þær, og gjú lands-
menum því um þegar at taka af
öll tvíindi: þessu díu.

Fremstíl gyt: þess at áttu
sig í málum vor fjo at gera sín
grain' fyrir, brenn réttum landsins
vor um grannant líma gæla fyrir.
Væta níki þess, Dammörku.

Ófín ~~þó~~ samþandslagum
gera ráð fyrir, at samningur sá,
sem: þeim felst, get: fullit níðum
einungis meit einum hatt: f.e.a.s.
eftir árslok 1940 getum henni sam-
ningsatla sem en brofjótt, at byrjat
verð: á samningum um endur-
skotum lagana. Ef ~~deig~~ samningur
hæfst ekki á innan friggja ára
því því, at brofari kom fram, getum
henni atli um sig lengið samning-
um í gildi felldum. En til þess þarf
samþykkt 2/3 blots fringmannar: því

Væri og eigi um at velegja
íkvæðanum: mál þessum um til
þreta, þar sem vitat væri, at
þærinn væri einungis at ^{komu} lund-
fræm sömlum á setningi lands-
menum, en hinsegin kunnust
at þretan hefðu einmitt rætt, ^{at}
því at gera þetta at eru stöðdu.

viki, sem ályktuninn gerir, og auk
fjess samþyldri $\frac{3}{4}$ hleða atkvæta við
áhverfuna atkvætagreindar meðal hýsunda
fors, enda hef: a-um-k. $\frac{3}{4}$ hleðan
þeimur teknit fátt : henni.

Ef vit bokstafinum að: at helda
ein höftur 'Íslendingar' á árinu 1941
dóki umst að: en hefjast endur-
skotunor samþandslaganna, standa:
sammingsþóf: um hana: frjón ín, og bles
at þeim tilnum gátu þeim lóset
sír niðum samþandslaganna. En
samþvant högfræði: mi getur bokstafur
sammingsins enga virslita þjófingar
höft. Á hvílun benden reglan spjóða-
réttunins telja frílikar uppsögur
samþvant ákvætum sammings
virslagis verar eitt af mörgum
atkvænum, en get: aðkvæt ígildingar
hórus. "Dannum helstu strik, sem þær geta
komist til greina, eru: 1) Samkommulag
etila. 2) Fullenduging sammings. 3) Af-
sal sammingsréttan. 4) Tímatakenunum
i sammning. 5) Afþær sammings bæta at
vera til. 6) Því er legt er at fullendugja
sammning. 7) Fárin var, þárum orðum óta
þegjandi, f. a. m. verulega breytt strik.
8) Varnfætur í sammning. Um öll
þessi strik og þjófingar þeimur eru
tök aðgreiningar reglan: spjóðarétt-
inum og vísun autvirkat at skilja
lítt-breygt handalefs fyrir undri, sem
i sammning er rett, i samræmi við
þær.

~~Fyrst~~ komist vor skiptum
Dannrekun og 'Íslands' gátu fleiri
en ein af þessum reglum að vit. Ein
þeimur líkent fó at hafa sérstaka
þjófingar, f. e. reglan um áhrif

værður sammings á gildi henns.

Háðan fessa en at heita: ályktun Alþingis 10. apríl 1940, en tiljötun:

"Vega fess ástandi, en mið helgi
dagset, getur Danmörk ekki valt um-
höf til með ferðum um annarsins mál. Ís-
lands samkvæmt 7. apríl. Dansk-islenskra
sambandsloga, næ landhelgisgáður sam-
kvæmt 8. apríl. Tíðra loga, og lísir Al-
þingi fess vegna af í fri, at Ísland
tekin at svo stöðum með ferð mál
fessara at öllur leyt: i minn handa"

Með hinum einhender orðum
en frið slægt fóster, at Danmörk geti
ekki af sinni hálfar fullmeast sambands-
sáttmálaum. Danmörk helgi viður-
bent fessa ályktum og ráðnum:

~~heiman, þau með fessa stárveldi
sem og óvægjanleg er~~
~~Alþingi viðurkempingar get~~ ~~Dan-~~
~~mörk hins vegar einungis dregit~~

~~áðra af trúinum~~ En í fri at svo
var komit að: Danmörk einungis
vara tveit get velja. Árvalt kroft
~~þaum~~ ~~hun~~ ~~get~~ berat fyrir sig
spenna ómöguleika sinn til full-
meagingar sambandsáttmálaum
og spen með horst sig undan skyldum
til at fullmeagi, en spen af heidi
þá jafnframt, at Ísland blaut at
sinn leyt: einnis at verða leyst mit
sáttmálaum. Fett a innat: valdi Dan-
mörk eigi. Hinn viturberndi at sinn, at
hinn get: ekki fullmeast sammingsrum
en hinn sagt: sig ekki lausa frá
heimum. Samningsrum heldi fri gildi
sinn, frátt fyrir spott frótt Danmörk
get: ekki fullmeast hennum, en
frið felst, at hinn vær efni henni.
Í viturkemningu Dan "i tilvitnari á-
lyktum Alþingis og alþingaleysir þeirra um
at gilda sammingsrum af sinni hálfar,
felst frið ótrúvalt viturkemning þeirra
i, at spen hafi vært lössur.

Zn spen vært spen og at hafa spen
rittonálfum, sem vondra milli mikja sammings-
lofni; fín með sér, óskur frið til: lega velja
óskit miklu með ótrúvalt hófunda um þat spen

8.

víðum vörðum, til hvernigunum til
málbud meini strang líkja, fóuning
at vanhild, sem ít af lýgin sig
en óveruleg, þann, at gefa gegná til
heimild til at rífta samningum,
einkum af hinum en af aðsettu ráði
áta gefur vettuða ástæðu til at
óttast endurtekinu. Einhver ótti-
num, at vanhild kanni at verða
~~en~~ autrítat gfinheit frjálslungan-
hens:

(Nichterfüllung)

"A brief vanhildin í millivirkja-
sögnunum um ~~varan~~ ^{þó} fórest sagt
af einum kannasta fyrir vettuðan frá-
migi personum alðum, í talsbor pris-
personum Ángilotti, sem m.a.
van dorset: Fasta millivirkjardómstó-
tus: Haag, en kann segin eru
: Lehrbuch des Völkerrechts Bd. I
Berlin und Leipzig 1919. o. 35 q -
360:

"Ef unum at hinn fullendur
debi samningum, spá hefji þat
átt debi: Þó meit, ^{þá} brott holl
sögnunum, ^{heldur óttar} ~~en~~ hinn at hinn ~~óttar~~
vett til at rífta samningum,
spá a. kann hýsin gfið bei, at kann
tákni sig ~~þó~~ ^{þó} hér engum skyldum til
at helda samningum, viljanum,
til at skylda sig til hinnar löfðus
greitishar, en líst vegna gegnareitshar,
og þat er spá alveg rökrétt at
síðustri spári vegur, at níhinn hefji
eigi einnig viljat skuldhinda sig
: spá tilfelli, at gegnareitshar fellur
mitum, en autrítat en alhveri útkin-
hobat, at heyst ~~si~~ at sanna, at gegn-
stæðum viði hefj- verit lýgin hérðin.

(i) stet fess at

En sunningarmi falla eigi af
sjálfi sín ín gildi. Gildur leitir ~~at~~^{at}
einklita vanaphed annars^{at}, at hinn
óftast einungis nætt til at ákvæta, at
sunningarinn sé gallum bratt, og
þá með því, at henn hýsin eigi
leytan undan skyldunni til at
fylgja þeim sunningi, sem ekki
var fullmegt; en henn hefur einig
fullkominn nætt til at ákvæta, at
sunningarinn skuli að hafa áfram,
og fyrirvara velja brotthall sunn-
ningsins breyfast fullmeginum
og aftur stríkum bota fyrir-
tíðum þot, en henn hefur bett.

Af spessa leiti, at í meðan
þot ríkt, sem ~~réttisaga~~^{til þess}, hefur
eigi hýst uppi vilja sinnar til
at loma frá sunningarnum, þá
standur sunningarinn : gildi
og heldur öllum áhrifum sinnar.
Athvítat verður uppi hýsingin um
viljunn til brotthalls sunnings-
ins at hona fram: mann hef-
legs tíma frá sunningsvönum;
en ef ríkt, sem ~~réttisum~~^á, biter
lenji, og einhvern ef þot heldur
áfram at fullmeggja sunningarnum
at sinn hýst: þá verður at á-
fugtast af því, at þat hefði afslært
sín réttisum sinnar. Met einhvern
mið meðum geyr sunningsvönum
en ~~sílfuragréttisum~~ hevurki
heitt með henni áskilinum.

Sunni höfundur vilja grina
á milli vennlegra og óvennlegra
ákvæta sunningar og takmarka
réttisum til sílfuragréttisum sunninga-
num mið spær tilvik, þegar brotist

en à móti hinum fyrirlefrar; en ekki er best at sjá, hvor enan en ón til, sem fyrir vorlendur hefur verit, geti vöttur dæmt um lífthallslega hreyfingar mismunandi ákvæða sammingsins, enda má sigi missa sjónar á því, at sammingsþekktir bindungir teku jáfnt til allra ákvæða sammingsins og aðrir fólk jáfnt skuldhinsdandi. Einmitt af þeiri ástæðum hefur virkluð vorlendur eigi af sjálfin sér: fóli með sér ógildingar sammingsins, heldur en þær, sem fyrir hefur verdu, í gjálfsvald sett, hvort hefur heitt ófásið ógildingar eða áfram hold sammingsins. Auðvítur geta atíður samit að eru, at raf á tiltekinum ákvæðum sammings hef eigi: fóli með sér rétt til at tilta öllum sammingsum."

Het al endamalandi manna er nánar beindstur höfnum: fjölvætti professor Oppenheim. Þessi bók sinni, International Law, Vol. I, Fifth Ed., London 1937, s. 747-749 segir hann um sammingsraf:

"Hef sunnarð sammingsþekkti á sammingsi hefur eigi af sjálfin sér: fóli með sér ógildingar sammingsins, en hinum atil: hefður heimild til at ógilda hefur af persónu ástæðu. Het al fjölvættur höfnum en eigi sambomunleg um fætta atriti, fóru sem sunnarð grænir á milli verulegra og óverulegra ákvæða sammingsins, og heldu því framt, at einnigis raf á verulegan ákvæði-

skapi ~~stórfjörð~~ minum at hennum
rétt til at rífta sammingsins.
At við miðuðu fersori greiningu,
og heldu því fram, at þat sé ekki
stórt hegt at greina veruleg ákvæði
frá óverulegum ákvæðum, at
þóttu náiðu við sammingsins nái
jafnt til óverulegra sem verulegra
ákvæða, ~~þá varigum~~ og sá at-ili,
eins heldit hefni sammingsins,
eigi sjálfin at hvetta á um,
hvort vof á sammingsi, jafnvel
i óverulegum atvittum henns,
rétt let: ógildirum henns. Í frá
máli geyrir samt, þegar samm-
ningsins levetur berungs orðum svo
á, at henns skuli ^{því at eins} telja brotum,
ef vofum er einhver tiltekinum
hluti henns.

Hettinum til at rífta
sammingsi vegna sammingsins vofa
verður at hesta hafi-legum tíma
eftir at þau voru bunn. Ef
þat nái, sem ekum rétt á, notar
henns ekki ~~innræði~~ óinnræði óinnræði
verður at telja vist, at ekum
rétti hafi verit afslætt. Einföld
miðmáli, eins og miðmáli ~~stóra~~
Bretlands 1886 þegar hins land
hvað frá 5 q.-gr. Berlinarsam-
ningsins 1878, sem ákvætt fælsi:
hefnumi: Þáðum, laða
hvaði: ein fóleysa ríftingar
nú ósíðum ríftingarétt!"

Professor Hauerpachl:
hondur hefni sét um hins til-
vitnum ít gáfu af viti dýppa-
heimis, og geyri henni setar-

máls þá athugasemd, at dýppen-
heimi hef at vissu tilst riftir
jafn-heimila, hvort sem vorin
vorr veruleg eru óveruleg at rit-
sunnings, en gjöllum regin heyr,
at ~~þe~~ sunnilega sé rétt, at þat
ré sunnings, ef at:li fullmagni
dokri verulegan ákvæði, f.e. ákvæði
sem skifti mali um höfutatriti
sunnings, et a ef þat eru fleiri
en eitt höfutatriti : sunningi,
þá einhverjan spissa, sem heim-
ild sé lynd hinna at:laurs
til at rífta öllum sunningum.

Allur fessin höfundaður er
þannig sammála um, at veruleg
vanclud skapi viltungsarétt þeim
til hundar, sem fyrir henni
vertan, alveg án tillits til fess,
hvort sá, sem vancludi, á sök á
henni éta ekki. Sunnar ^{beina} vilja m-a-s.
Gangar langar og tófa, at levers-
hóan vanclud veit: viltungsarétt.
En hinna vanfornari taka bevar
ordum fráum, at nægilegt sé, at
eitt verulegt störfi af miðgum
verulegum sé vanclut til at öllum
sunnarinsgrum megi vifta.

Begar Alþingi ákvæð at-
gerðum 10. apríl 1940, heft:
c.t.v. miðt segja, at vanclud
veri ekki þá begar fyrir hendi,
heldur van hinn sunnungs fyrir-
sjáunleg. Begar of þeini ástæðu
van rætt at fáva sva vanlega,
sem gerð van. En vancludin lefir
reyndr lík, sem rátt van fyrir
gerð, og eins og fyrir en sagt,
þá hefj Dominic vitur berkta hér,
endur hefti hinn staði: meira
en 13 mánuði, begar Alþingi
tök miðt at nýju upp til
ákvæðum. At vos vöxnum
máli blaut fari vancludin at
veita Ísländi sama rætt og
lík vanclud gfi leitt veiti
þær. Þjóðarétt: þeim, sem fyrir
vanclud verðu.

~~Þeim hefti m-a-s. getpt
vanclud fyrir sig ómiðgum hér
sínum til fulltagings til
at lígga sunnungs fyrir
gjöldi fálkivars, en þá gettur at
eiga fyrir Dominic sína heldur og
fugur til hendinga. Þá leit sölður
þeim eiga og þá voru vancludarregnum~~

Domin eiga at viru eigi
sök á þeim, at þeim hafa eiga
of sínum hálfu getat fullmeist
sambandsloaga sunnungsgrum. En
sök éta ekleysi skipta eiga máli

nema þei at eins, at vanclud varð
överulegt at ritu: sammingsins, og
eins þó sunni hinni allra fremlu-
bjóttvæthon frætingar, sem telja,
at fætta hafi eigi heildum þó
meina þjóttinum. Síði ógreiðingan
en þó áritan lega þjóttinum laus
i þessum sambundi, þei at eigi
vertum um þat deilt, at þat-
þær ókeisti, sem ðórumu va-
ðmiðulegt at fullmægja og þei
þei vancludur, sem sé fyrir meðan
sunni meðfert utanriksmála og
landbelgisgæðum, en venleg atriti
sambundslega sammingsins, einhvern
þó hafi lagt fyrir nefta. Hann en þei
ótrivett allur ríftanlegum, sjál-
vel at ekotum þeirra, sem fríðum
skort — vilja eitja ríftingunheim-
ilinni, hvat þó at átti hinni.

Af Íslands hálfan hefur ekbert
verit aert, sem svifti þat þessum
ríftingarverði. Þó at sammingsins
veri eigi ríft á metan seðja
mátt, at vanclud veri einungis
fyrirsjónaleg, heildum veri þó
með rit vegori atgerði, og
rit þær veri líkt eitja metan
betið veri eftir at gá leverju
fráu undi, þá vín þat autrítat
eigi ríftingarverði sunni, þegar
síði er, at vancludur stendur til
langframa. Ríftingarverðunum
leiktum at holdast, sjálvel frótt
engins fyrir veri sé um þat
aertum [Írakost] þær til
vancludem líkum, en samkvæmt
hinni til vitnum höfum demum
en öruggt at nota náttúru ótan-

en vanclud lighun, af honum à at
beitu.

Sambærant frammansögtur heft:
þat at réttum högum stat:at at
ískilja rétt til viftingar en hægga
þó eigi gildi sammingsins i líki, og
þá um a. lefjast ein andur skotum
en eftir 18. gr. sambandslegumur,
en hafa rannverulega viftingar ekki
eiga sér stat fyrir en um þat
lík, sem vanclud lighni. At athugið
máli van þó spissi heit eigi far,
þegar af líki, at vegna náhjandi
istands eru sammingsum
andur skotum ómögulegin, enda
fólkur þá breytt skyldum til at full-
mejava sammingsum at líki heyst;
svo læst sem ómöguleikum vor.

Þvík spen og réttarreglan,
sem ein hafa verit valin, sýna
ótrivrétt, at Ísland heft: à s.l.
vorri öflust rétt til viftingar
sambands högumur. Hættan reglan
um, at líjotréttar skuldbunding standi
eigin ferugum en atviki heftast at van-
leger óþreytt frá líki, sem van þegar
under horum van gengist, leiðin
til sömu mitunstötum. Frékkari rö-
stuðningsum spess er samt óþodur
at símis, líki at afleitningum hinum
reglugum eru óvan deilum legum og
þær vor álfestat frá forsendum,
sem Dómin sjálfin hafa fallið à.

Líki hefir vanur verit breytt,
at ákvörðum um, hvort viftingar-
réttur vorri fyrir handi, þeyt-
aður at hvort undin gerða dómum
svo. 17. gr. sambandslegumur, sem

fialla á einn ógæring um skilning
 í ákvæðum sem bandslegunnar, eða festu
 alþjóðaldómstólinum: Sleag skv. samnings-
 um frá 27. júní 1930. Eins og vi
 hittu mundi ófremðasamanlegt at
 bera miðst undin hevnuð spenna dóm-
 stóli sem var, og mundi farið skylda
 til fars varu miðun fáttin, jafnvel
 fátt heim heft: ^{ella} verið. **Lögarskáld**
 En þat skifti ekki miði, fari at
 enginn skylda er til at bera skilt
 mið lögum fráum undin dómum. Þiki
 fer að vísst at farsen leyt: at meit
 súna hatt: og ein stakkingum mundi
 gera. Ef þat teknir sig eiga rétt til
 at rífta samningsum og vilji gera
 þat, þá fæstini þat rétt: minnum
 fegur: stut, og hafa þat miðst,
 sem varðið, um, hvort þat hafa
 miðst gengi til dómus. Í farsen
 feldi at níu notkun á hattu lögum
 þeim, sem viðin, fari at enginn
 getur áþugt, breyning annan dómum
 um mið. En ekki á miðun hendi stut.
 veypur er leyft og eigi fráum farið
 en frentur alþjóðalfræði: hraðum
 þeim saman um, at hevnuð geti
 ríttum eigi mið, eiginist eigi óver-
 lega farið. Þóland er at sömum öllum
 öfnum ríkum miðunum, en
 ef þat nái eigi allra sjálfa sem eru
 ótvíratar rétt sem þeina, þá er
 ljóst, at fíjóðaríttum gildhi eis-
 nungar lögum þeia, sem valdist leifa.
 Þeim, en við tja sig varu at berjast
 fyrir fíjóðaríttum um, geta eigi
 heldit skilt fráum, og hinn heldi
 súnum leiga rétt samningsum meit
 hraðum leiðið eru farsen.

Aft sunnað mið en hitt, hvert
búggilegt hefð varit at bera frim
rætti, sem til viðtinaðar vor fengin.
En sunn, at framman er sagt, grundi
menn, nökkt ^{inn skrif} á um þat. Þó eru
en leikur miðum spón ^{regulánum} sambands-
og sambandsutvottum, at fárra at
engar óflegra, meðan eru stafi sunn
mið, en líta fálfraumit ótrivatt uppi,
at fállinn varin endurlegum, dönnun
sun færðist hinna formna sambands-
tengslor og einhvera ótrivatt frír
fyrir Ísland.

Eftir vartum, at Alþingi hefð
innmitt notat hit við að meðalhöf
með frinsþálystunum spáinn sunn gálf-
stafisnálist, sem samþygt vor
19. maí s.l. og tiljötum sun:

"Alþingi ályktum at lísa afri
því:

at fari teknar Íslands hefða öðlast
rætt til fullra sambandsréttar við
Danmarkar, þar sem Ísland hefði
þegar ort:5 at taka i sinnan handan
með fari allra sínum miða, enda hefði
Danmarki ekki getat farið með sunn
mið, sem hinn tök at sér at fára
með: umboð: Íslands með sambands-
samariningi Íslands og Danmarkar
frá 1918.

at af Íslands hálfu verð-
deki sunn at verða ^{autonomus} í sambandsréttar
sátt meðan sunn við Danmarki, þótt
ekki farið at seo stöððin til meðal,
vega mikjandi ástandi, at ganga
frá formlegum sambandsréttar-
um og endurlegri stjórnun spón-
um innsíðum, enda verði spón
ekki frentat lengur en til stjórnarhlutar

Íslendingar hóða með ályktunum
þessum trúinuðumst í ófálit sín
vilkunargæði vegna varnáttar Danas
í at fullendagja sambandslögunum.
Það hefur þótt og ber leiga fránum;
ályktuninni, at sambandi Íslands
og Danmerkurs er ein fyrir varn-
varnlega lofti, bætt eigi fyrki vegna
virkjundi örtrubru, at ganga form-
leiga frá sambandslögunum. Eigi en
heldur hóttum leiba reiur valf à fyr
at hinum töru formi, sem ni er
átt aftur, manni vestra skitit, fyrir
en Íslendingar telja ein henta, og
en fess at heitt vært: fyrirvaldum
B.-ap. sambandslöguna um endur-
skotum og alþjóðan at kveða grétilegum.
Hins vegar hefur aftur sem at un at
vara rétt vegna fyrirvalda N.-ap.
75. ap. stjórnarskráinum at
hóða almennum at kveða grétilegum um
málist, en þó megin einfaldum
meiniðum:

Samra deg og ályktunum um
sjálftæt: málist var samþjött, genti:
Alþingi svölfða ályktunum um atsta
vald: málþjunnun virkisins:

"Alþingi ályktunum at lejda
virkisjóna til eins órs i senn, sem
fari með þótt vald, en rátunumst:
Íslands var fálið með ályktunum Al-
þingis hinum 10. apríl 1940, um
at sta vald: málþjunnun virkisins."

Steinmild Alþingis til farsarar
ályktunum var hinum sama og fálið á-
lyktunum hinum 10. apríl 1940. Það var
Alþingi heft: fyrir heimildi til at
fá innlendum oldhöfum fóðra vald,
þá ófáttar þótt miðræstafat eru

[, og vali mikinstjóra, sem fram
fór 17. júní.]

innanlands með öðrum hafi: en
Hér kemur ræðstöfum fyrir fólkis land
kvæði umhverf nái mikinstjóri frá hinum,
sem fóreg var ært 10. apríl 1940.
Fóreg fólkastóra atsta vald var flættum
i landi. Mikinstjóra kemur fram í
þessum tilgreiningum, at fólk er teknar
á öruggari umhverfum: þessa valds
er til bráðabrinnda sors ært. Þá
síður fát, at eigi er ókunnin at af-
sölu þessu valdi á mið mið innan
landi. Síðan vorum sett hér um mikinstjóra,
sem sunn hevur henni svara um.

Alþingi ært: hóð 17. maí
meðfóldu fyrirsíðustöfunnar um stjórn
ríkisins Íslends:

"Alþingi ályðtan at býta
úfim fórum vilja sínum, at lífverði
vert: stofnati á Íslendingi sjálfstjórt
og sambandinu vit Danmörkum
verður formlega ólitit."

Réttarsigldi fóssorar ályft.
Með en ekki meitt. Hún er ein-
umigst stórunarinn af hér tilvar, renn
stjórnardrágin gjánum vartar á
sínum tíma alveg óbundinn
af. En með henni er sagtur
meugum allra staða a.m. la. alls form
Íslendinga, og mikinstjóri, at
þær fullmægja henni sjálfstjórt
og þær hafa fari til.

N.

Hér fórum ókröfðum venum, sem
hér hafa verit oddan, hvort Alþingi
frá höndum trúinat: vit bökkstof
stjórnarðræi og sambandsráðhálar
en fát vor ært af mikri meintsgar.

og glöggun skilningi à alvöru tímum og þær eru ljóðarinnar. Alþingi sigrði þær með, at þat vissi skilnum á Spjóðsgjánum ljóðarinnar til fórmist og dýrflagi handhöfn réttarinnar, þat kunnis at veita réttinum svo, at þat get orðið varði skyldumni [at eiga ljóðarinnar fávaða í hennar örloga frumgrunni tímum, sem eftir hefur hefti gengið.] Því er þat munur 'Gleðingar' kunnar þessar spini og frökk.

Fólk 3. júlí 1941

Bjarni Benediktsson